

'Studeren zelf moet topsport worden'

OPINIE - Ewoud Jansen. -25/08/12, 16:17

© ANP. Lijsttrekkers Jolande Sap (Groenlinks) (L) en Sybrand van Haersma Buma (CDA) in debat met elkaar over de langstudeerdersboete tijdens het lijsttrekkersdebat met studenten in de aanloop naar de verkiezingen voor de Tweede Kamer

OPINIEHet is heel redelijk om aan studiesubsidie grenzen te stellen. De échte rem op ambitie is de financiële en intellectuele vrijblijvendheid van studeren. Dat vindt econoom Ewoud Jansen.

- ***Het langstuderen is een erg Nederlandse traditie waar we blijkbaar trots op zijn.***

De lijsttrekkers van vijf minder relevante partijen hadden op 14 augustus bij de Utrechtse studenten hun eerste verkiezingsdebat. Gezellig joh. Wat waren ze het op één na lekker eens. Ze buitelden over elkaar heen om hun gehoor naar de mond te praten. Dat zou je populistisch kunnen noemen. Weg met de langstudeerboete!, vond nu ook ineens Sybrand Buma (CDA). Alexander Pechtold (D66) afficheert zichzelf al langer als 'langstudeerder' en onderstreepte dat imago met een joviaal biertje. Wat een toffe peer. Jolande Sap (GroenLinks) nam meer afstand van haar publiek en liet het heel verstandig bij een glas gratis kraanwater, maar is uiteraard ook tegen de boete. En ook de grote jongens die optredens in walmen van verschaald bier kunnen weigeren, zien er niets in.

Aldus leidde het onderonsje in Utrecht tot een speciaal ingelast Kamerdebat op 23 augustus over de langstudeerboete. Maar afschaffen lukte vooralsnog niet omdat er geen overeenstemming kwam over de financiële dekking hiervan.

Traditie

Tegen niemand zeggen, maar ik was naar huidige maatstaven ook een langstudeerder. 'You've been in school forever, when are you going to graduate?' vroeg een Amerikaanse vriend mij destijds. Hij reed al rond in een Ford Mustang maar ik, in slaap gesust door het vooruitzicht van zes jaar studiebekostiging, nog op een fiets van dubieuze komaf. Het langstuderen is een erg Nederlandse traditie waar we blijkbaar trots op zijn.

Heel veel studenten studeren lang omdat het kan. Natuurlijk kunnen huidige studenten terecht opmerken dat zij anders worden behandeld dan voorgaande generaties. Maar ik zie mezelf later weer niet met een goedgevulde VUT-regeling semipermanent door Zuid-Europa banjeren. Helaas, er verandert wel eens wat.

Het is alleszins redelijk om een grens te stellen aan het aantal keren dat studenten gebruik kunnen maken van studiesubsidie. Die is na aftrek van het collegegeld van 1.771 euro ongeveer 6.000 euro per student per jaar. Regelingen moeten natuurlijk helder en transparant zijn. Het is vreemd dat in de huidige opzet de boete een middel is om de financiering van het hoger onderwijs rond te krijgen. En voor onbedoelde nadelige neveneffecten zoals het alsnog stopzetten van een bijna voltooide studie, kan een oplossing worden gevonden.

Maar in plaats daarvan willen alle partijen electoraal scoren zonder iets impopulairs te durven zeggen. Feit is dat studeren voor velen een parttime activiteit is en dat de huidige economische omstandigheden ons dwingen kritischer te kijken hoe we daar mee omgaan. Die boodschap zou moeten komen van een politiek leider met lef. Die is er blijkbaar niet.

De studielast voor een voltijdstudie is officieel veertig uur per week. Maar de doorsnee student haalt dit aantal bij lange na niet. Het gemiddelde schommelt ergens tussen vijftientig en dertig uur per week. Resteren dus nog zeker tien uren per week om je in de baas zijn tijd extracurriculair te ontplooiën. Pas daarboven moet de student, net als andere fulltimers, schaarse vrije tijd aanwenden voor al die nevenactiviteiten. Er wordt nu gedaan alsof een bestuursjaar per definitie leidt tot een jaar studievertraging. Kul. Je kunt best bestuurlijk actief zijn en toch een paar tentamens halen. Ik weet het uit eigen ervaring.

Topsporters

Maar die topsporters dan, die een Olympische ambitie met hun studie moeten combineren? Moeten we daar niet wat voor regelen zoals onderwijsbestuurders zo graag willen? Als we allemaal heel veel waarde hechten aan een goede medaillespiegel wellicht. Maar dan verder ook niet krenterig zijn en zelf ook een keer een groot sportfeest willen organiseren. En als we sporters meer tijd gunnen, waarom dan niet hetzelfde gedaan voor hen met aspiraties om een gevierd literator of cabaretier te worden? Je daaraan wijden kost ook veel tijd, maar een studie is toch wel handig, mocht je niet slagen in de realisatie van je droom.

In plaats van zich druk te maken over topsporters, doen bestuurders en politici er beter aan te zorgen dat studeren zelf topsport wordt. Want dat is het behoudens enkele echt zware studies blijkbaar allerm minst. Natuurlijk is onderwijs van het allergrootste belang. Natuurlijk moet iedereen kansen krijgen. Natuurlijk zijn uitgaven aan onderwijs een investering. Daar zijn we het allemaal over eens. Maar deze argumenten mogen geen dooddoeners worden om een kritisch debat en keuzes over studielast, inhoud en inspanning uit de weg te gaan.

De term 'langstudeerboete' is een onjuiste kwalificatie. Ook met een 'boete' van 3.063 euro bovenop het reguliere collegegeld wordt niet de kostprijs betaald. Ook langstudeerders krijgen nog steeds subsidie. De gewraakte regeling is geen boete en ook geen rem op ambitie, zoals wel gesteld. De echte rem is de intellectuele en financiële vrijblijvendheid van studeren. Daar moet iets aan gebeuren. Hopelijk realiseert de Tweede Kamer zich dat wanneer er binnenkort weer over dit onderwerp wordt gedebatteerd.

Ewoud Jansen is econoom en publicist.